

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-316-2-50>

УДК 338.24:658.5:61

Павло ІЖЕВСЬКИЙ

Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

<https://orcid.org/0000-0001-6457-399X>

e-mail: p_izhevskiy@univer.km.ua

Богдан ГНАТИК

Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»

МЕТОДИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ

У дослідженні актуалізовано увагу до проблематики менеджменту процесів інвестиційно-інноваційного розвитку суб'єктів господарювання. Метою дослідження визначено формування методико-прикладного забезпечення обґрунтування управлінських рішень в сфері інвестиційно-інноваційного розвитку суб'єктів господарювання. Показано, що відновлення та подальше зміцнення конкурентних позицій, підвищення соціально-економічної ефективності господарювання підприємств потребує більш активного і системного впровадження інновацій. Зроблено висновок, що однією з найважливіших передумов інноваційної діяльності є її фінансове, зокрема інвестиційне забезпечення. Показано, що обґрунтування теоретико-методичного та прикладного базису обґрунтування та ухвалення управлінських рішень у сфері інвестування в інноваційний розвиток підприємств набуває високої актуальності. Вказано на все ще відсутність повноцінної методики обґрунтування управлінських рішень у царині інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств. Встановлено, що застосування інвестиційно-інноваційного підходу до розвитку підприємств, під яким розуміється специфічний тип прийняття стратегічних управлінських рішень в сфері функціонування та розвитку, що дозволяє скерувати бізнес-процеси на нові більш ефективні параметри, охоплювати всі аспекти діяльності підприємства і забезпечувати їх покращення на інноваційних засадах, на сьогодні стає все більш безальтернативним. Обґрунтовано, що в цілях забезпечення достатньої варіативності інноваційних підходів до розвитку слід застосовувати класифікацію їх типів з її доповненням підходами за такими класифікаційними ознаками, як конкурентні позиції на ринку інновацій, цільова орієнтація фінансування інноваційної діяльності, її напрями, типи інноваційної політики, функціональні сфери впровадження інновацій.

Ключові слова: інвестиційно-інноваційна діяльність, розвиток, ефективність, активізація, обґрунтування управлінських рішень, методичні підходи.

Pavlo IZHEVSKYI

Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

Bohdan HNATYK

Private Higher Educational Establishment «European University»

METHODOLOGICAL JUSTIFICATION OF MANAGEMENT DECISIONS IN THE INVESTMENT AND INNOVATION SPHERE

In the study, attention is updated to the issues of management of the processes of investment and innovation development of business entities. The purpose of the research is to form methodological and applied support for the justification of management decisions in the field of investment and innovation development of economic entities.

It is shown that the restoration and further strengthening of competitive positions, increasing the social and economic efficiency of enterprise management requires a more active and systematic introduction of innovations. It was concluded that one of the most important prerequisites for innovative activity is its financial, in particular, investment support. It is shown that the substantiation of the theoretical-methodical and applied basis for the justification and adoption of management decisions in the field of investing in the innovative development of enterprises is becoming highly relevant. It is pointed out that there is still a lack of a full-fledged methodology for justifying management decisions in the field of investment and innovation development of enterprises.

It has been established that the application of the investment-innovation approach to the development of enterprises, which means a specific type of strategic management decision-making in the field of operation and development, which allows directing business processes to new, more effective parameters, covering all aspects of the enterprise's activities and ensuring their improvement in innovative ways principles, today it is becoming more and more irreplaceable.

It is substantiated that in order to ensure a sufficient variability of innovative approaches to development, the classification of their types should be applied, supplemented by approaches based on such classification features as competitive positions on the innovation market, the target orientation of financing of innovative activity, its directions, types of innovation policy, functional areas of innovation implementation.

The applied value of the research results lies in the formation of a qualitative system of substantiation of management decisions at domestic enterprises through the implementation of an investment-innovation mechanism for supporting investment-innovation activities, which consists of a set of methods and tools for investment support for innovative development based on the use of internal and external financial and investment assets, institutional basis, organizational and information support.

The scientific novelty of the research results lies in the identification of methods (forecasting and planning, budgeting, analysis, scenario modeling, regulatory and balance analysis, controlling, auditing, monitoring and technology outsourcing) and tools (normative regulation, economic incentives, standardization, reporting, informing, automated management and programming) investment support for innovative development of business entities.

Keywords: investment and innovation activity, development, efficiency, activation, justification of management decisions, methodical approaches.

Постановка проблеми у загальному вигляді

та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Зміни, характерні для сучасного етапу розвитку національного господарства України (посилення глобалізаційних та євроінтеграційних процесів, входження на внутрішній ринок провідних міжнародних суб'єктів бізнесу, інвестування зарубіжного капіталу та посилення конкуренції і концентрації, ускладнення господарювання традиційних підприємств в умовах переходу до організації бізнес-процесів на засадах широкого застосування інформаційних та Інтернет-технологій, електронних засобів комунікацій та розрахунків), об'єктивно чи не в першу чергу позначилися саме на функціонуванні малих і середніх підприємств. Наслідком цього стали втрати позицій вітчизняних підприємств на внутрішньому споживчому ринку, посилення імпортозалежності, погіршення якості обслуговування населення та реалізації вітчизняними підприємствами їх базових соціальних і економічних функцій.

Відновлення та подальше зміцнення конкурентних позицій, підвищення соціально-економічної ефективності господарювання підприємств потребує більш активного і системного впровадження інновацій. Але однією з найважливіших передумов інноваційної діяльності є її фінансове, зокрема інвестиційне забезпечення. Таким чином обґрунтування теоретико-методичного та прикладного базису обґрунтування та ухвалення управлінських рішень у сфері інвестування в інноваційний розвиток підприємств набуває високої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Достатньо високий рівень конкуренції на внутрішньому ринку, а також системна нестабільність зовнішнього середовища актуалізують проблему обґрунтування теоретичних засад і прикладних рекомендацій відносно розробки і застосування нових сучасних та ефективних механізмів й інструментів інноваційного менеджменту підприємств. Ці та інші актуальні аспекти розкрито у публікаціях таких науковців, як О. Диба [1,с.111-118], О. Кваша [2,с.150-154], А. Ковпака [3], В. Смесова, І. Іщенко [10,с.76-82], Р. Лупак, Б. Мізюк, В. Зайченко [14,с.70-88] та ін.

Дослідження методичних підходів, механізмів та засобів впровадження інновацій на підприємствах достатньо системно опрацьовані такими дослідниками, як М. Крупка, Н. Демчишак [4,с.47-64], В. Фоміних, Д. Безпалова, А. Довгопола [11,с.61-64], Л. Чех, О. Корогодова [12], Р. Лупак, М. Куницька-Іляш, Я. Березівський [14,с.1785-1798] та ін.

Проблеми формування інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємств та шляхи їх вирішення стали предметом наукових досліджень таких авторів, як М. Крупка, М. Руцишин [5,с.85-94], Р. Лупак, І. Польова, В. Васильців [6,с.88-92], О. Малій [7,с.71-74], Н. Рибалко [8,с.27-29], І. Рудченко [9,с.16-19].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття

Невирішеною частиною аналізованої проблеми залишається саме методика обґрунтування управлінських рішень у царині інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств.

Формулювання цілей

Метою статті є формування методико-прикладного забезпечення обґрунтування управлінських рішень в сфері інвестиційно-інноваційного розвитку суб'єктів господарювання.

Виклад основного матеріалу

Розвиток українських підприємств є динамічним процесом, який відбувається в умовах конкуренції, постійних інституційних змін, пошуку фінансового забезпечення та залучення і обслуговування інвестиційних ресурсів, обмеженого платоспроможного попиту. Відповідно, суб'єкти господарювання змушені виявляти і вживати заходи, спрямовані на підвищення ефективності організації та управління економічним потенціалом, покращення товароруху, логістики та складування товарів, посилення співробітництва з суб'єктами зовнішнього середовища, покращення взаємовідносин з покупцями. Ці завдання можна більш успішно вирішувати шляхом впровадження інноваційних підходів до розвитку та формування конкурентних позицій. Таким чином, зростання інноваційності є об'єктивною необхідністю підвищення рівня здатності господарюючого суб'єкта витримувати конкуренцію у цільовому сегменті споживчого ринку, важливою передумовою функціонування та однією з основних характеристик стану сформованості та збалансованості його економічного потенціалу.

В науковій економічній літературі поняття «інноваційного продукту» в основному характеризується як результат імплементації суб'єктом господарювання науково-дослідної роботи у інвестиційно-інноваційну діяльність. Це поняття використовується і у вітчизняній законодавчій базі та засвідчує процес реалізації суб'єктом господарювання інвестиційного проекту і впровадження технологічних інновацій. Важливо, що рішення про кваліфікування продукту як інноваційного приймає не окремий суб'єкт господарювання, а центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності за результатами експертизи. Звичайно, що це ускладнює процес звітування підприємствами про обсяги та ефективність їх інноваційної діяльності.

Інноваційний продукт для підприємств з одного боку є найвищим етапом у пошуку та налагодженні товарно-комерційних відносин з цільовою групою споживачів, а з іншого – забезпечує комерціалізацію та правову захищеність результатів інтелектуальної власності. Таким чином, проблему розвитку підприємства пропонується вирішувати, виходячи з впровадження єдиного інноваційного підходу до створення та виведення на ринок продуктових інновацій. Існує взаємозалежність категорій «інноваційний процес», «інноваційний продукт» та «інноваційний підхід». Крім того, їх поєднання науковцями забезпечує більшу широту та диверсифікованість інноваційного розвитку підприємств.

Необхідно зауважити, що у науковій літературі виділяють різні типи інноваційних підходів до розвитку підприємства. Так, з огляду на стан конкурентоспроможності суб'єкта господарювання виділяються інноваційні підходи з ціллю збереження або зміни конкурентних позицій на ринку. Якщо підприємство динамічно покращує результати інвестиційної діяльності, має задовільний фінансово-економічний стан, ефективно використовує основні та оборотні активи, не передбачаються зміни в конкурентній позиції та загалом задовольняються потреби цільової групи споживачів, то на певний період часу немає гострої потреби осучаснювати та змінювати загальну схему функціонування всіх бізнес-процесів; впровадження інновацій залежить від активності і підтримки інноваційної діяльності підприємствами-конкурентами. Але такий інноваційний підхід не вірний та будь-якому підприємству слід систематично працювати над створенням і відображенням інновацій. Звичайно, масштаби такої діяльності залежать від фінансових можливостей.

Вважаємо доречнішим підхід, за якого виділяються такі рівні конкурентоспроможності суб'єкта господарювання в системі організації та управління інноваційною діяльністю, як (1) домінуючий, що забезпечує можливість впливу на ринок в цілому, (2) сильний, який полягає в можливості диктувати свої умови ринку і впливати на конкурентне середовище, (3) сприятливий, за якого створюється передумова отримання вигідних умов продажу товарів і надання послуг та забезпечується можливість розширення товарно-грошових відносин у цільовому ринковому сегменті, (4) надійний, який залежить від ефективності інвестиційного забезпечення та характеризує можливості адаптації до коливань споживчого ринку.

З огляду на фінансові результати розвитку підприємства передбачається використання інновацій стосовно приросту суми доходів, чистого прибутку, активів, вартості (цінності), фінансової стійкості. Так, приріст доходу буде відбуватись за рахунок створення та виведення на ринок продуктових інновацій, чистого прибутку та перевищення суми доходу від впровадження інновацій над витратами. Водночас, збільшення суми активів безпосередньо залежить від суми доходу як джерела фінансування поточних витрат і реінвестованої суми чистого прибутку, приріст вартості (цінності) – від збільшення суми активів та покращення репутації на ринку; підтримка і зростання фінансової стійкості будуть пов'язані з процесами організації «портфельного підходу» до бюджетування інновацій, підвищення інноваційної активності інструментами фінансового інжинірингу та раціонального планування грошових потоків. Метою управління інноваційною діяльністю в даному аспекті стає підвищення ефективності функціонування підприємства на конкретному споживчому ринку або в його сегменті. Відтак, науковцями розглядається впровадження інноваційного підходу з огляду на зростання рентабельності комерційної діяльності та частки підприємства на ринку.

Ще ширшим, а через це і практичнішим є підхід, за якого інноваційний розвиток підприємства передбачає впровадження таких типів інновацій, як (1) радикальні (значні зміни у сфері комп'ютерно-інформаційних технологій продажу товарів, що створюють нове джерело конкурентних переваг та змінюють бізнес-модель підприємства), (2) покрокові (послідовне створення оптимальних умов придбання товарів для споживачів, для яких характерна незначна технологічна еволюція), (3) соціальні (незначні зміни видів та схем обслуговування покупців при вельми чуттєвій еволюції їх купівельних можливостей, потреб та звичок), (4) технічні (незначні зміни в організації торгово-технологічного процесу), (5) революційні (заміна старих схем техніко-технологічного процесу новими, здатними зміцнювати існуючі партнерські відносини з суб'єктами зовнішнього інституційного середовища), (6) локальні (нововведення, що утворюються всередині конкретного суб'єкта господарювання чи цільового сегменту ринку), (7) архітектурні (формування нових комерційних відносин та технологій складування товарів, а також представлення товарів потенційному покупцеві). Таким чином, науковець у інноваційний підхід закладає стратегічні засади розвитку роздрібного торговельного підприємства в межах торгово-технологічного, соціального, маркетингового напрямів.

Простежується чіткість висновків того, що тенденції до відкритості інноваційної діяльності стають невід'ємною рисою розвитку суб'єктів господарювання в конкурентному середовищі. Відтак, науковці схильні до поступового переходу підприємств від так званого закритого до відкритого типу інноваційного розвитку. На відміну від закритого типу відкритий інноваційний підхід характеризується значно ширшою диверсифікованістю джерел інвестиційного забезпечення, поліфункціональністю організаційних форм інноваційної діяльності, коопераційною стратегією виходу на ринок інновацій, синергетичним ефектом від їх впровадження, активною співпрацею з науково-дослідними установами при формуванні та використанні інтелектуального потенціалу.

Більше того, окремі науковці притримуються думки, що для суб'єкта господарювання більш доречно поєднувати декілька стратегічних напрямів у визначенні зорієнтованості інноваційного підходу до

розвитку. Зокрема, виділяються такі напрями інноваційного розвитку підприємств, як (1) системний (основною вимогою є необхідність комплексного дослідження ефективності інноваційно-інноваційної діяльності у сукупності з інституційними чинниками конкурентного середовища, в якому функціонує, розвивається та адаптується підприємство), (2) програмно-цільовий (передбачає розгляд процесів інституалізації співробітництва підприємства з науково-дослідними та навчальними організаціями, розвитку інтелектуальної творчої та інноваційної діяльності персоналу), (3) функціональний (орієнтирами інноваційної діяльності є покращення якості системи організації та управління фінансово-інвестиційним потенціалом, підвищення ефективності використання внутрішньої і зовнішньої інвестиційно-інноваційної інфраструктури). Таким чином, науковець розглядає інноваційний підхід до розвитку підприємств через сукупність інфраструктурного, інституційного, торгово-технологічного напрямів його забезпечення. Звісно, активізація інноваційного розвитку одночасно за кількома напрямками збільшує конкурентні переваги суб'єкта господарювання, але, на наш погляд, це потребує значних капітальних вкладень, які в умовах складного доступу до суб'єктів інвестиційної інфраструктури та інституційних інвесторів залишаються недостатніми та надмірно вартісними. Відтак, такий інноваційний підхід є малопривабливий для практичного використання на підприємствах.

Інноваційний розвиток підприємств повинен відбуватись на основі раціоналізації технологічних процесів, що передбачає запровадження брендінг-технологій («rfid», «psa», «private label»), системи електронного продажу товарів і обслуговування споживачів через інтернет-мережу, покращення роботи із споживачами через використання дисконтних програм, програм лояльності, CRM-системи. Однак, діяльність підприємств у більшій мірі залежить від вподобань та потреб цільової групи споживачів, які постійно змінюються і до яких необхідно адаптуватись. Відтак, для комерційних суб'єктів актуальними стають питання маркетингової підтримки інноваційного розвитку, що включає здійснення комплексу заходів забезпечення та підтримання високого рівня лояльності споживача. Відзначимо, що в економічній літературі на сьогодні немає єдиного підходу щодо вибору підприємствами маркетингових стратегій інноваційного розвитку. Тут, хіба можна скористатися результатами досліджень, у яких виділяються такі напрями інноваційного розвитку як ринкового лідера (інновації стосуються розширення місткості ринку, підвищення ринкової частки за існуючої місткості ринку, захисту конкурентних позицій), претендента на лідерство (підвищується інноваційність торгово-технологічних процесів, де ступінь задоволення потреб споживачів конкурентами є низьким), ринкового послідовника (використання (пряме копіювання) маркетингових інновацій лідера чи претендента на лідерство у власній комерційній діяльності), новатора (посилення диференціації та розширення сфери інноваційної діяльності).

Продовженням наукової думки щодо вивчення інноваційних підходів до розвитку підприємства на засадах маркетингової підтримки є результати теоретичних пошуків, де доводиться, що у процесі розроблення маркетингових заходів потрібно враховувати те, що не всі покупці однаково сприймають інновації. При цьому науковець за готовністю придбати інноваційні товари чи скористатись новими торговельними послугами потенційних споживачів умовно розділяє на новаторів, лідерів, скептиків, консерваторів і, таким чином, характеризує вибір суб'єктами господарювання інноваційних підходів до функціонування та розвитку.

З огляду на особливості інноваційної діяльності впровадження інноваційного підходу до розвитку суб'єкта господарювання також залежить від способів впровадження інноваційних розробок. Так, упровадження інновацій на підприємствах повинно відбуватись такими способами: фундаментальним (ухвалюються нові управлінські рішення в торгово-технологічному, інституційно-правовому та соціальному вимірі); рекомбінованим (запроваджується система управління фінансово-інвестиційним капіталом, спрямована на підвищення ринкової вартості комерційних об'єктів, зменшення інвестиційних ризиків, мінімізацію невизначеності в бізнес-процесах); модифікованим (відбувається удосконалення системи управління та покращення комерційних взаємовідносин із суб'єктами виробничого та логістично-постачальницького сектору).

Таким чином, науковці відзначають важливість налагодження комплексної системи управління інноваційними процесами, яка буде включати усі напрями розвитку підприємства, забезпечуватиме його динамічний розвиток та зміцнення конкурентних позицій, наголошуючи на важливості інкрементального способу реалізації інноваційного підходу до розвитку підприємства. Втім, часто інновації є поодинокими та не мають достатнього поширення на всіх об'єктах бізнесу чи рівнях управління господарською діяльністю. Такі інновації більше стосуються окремого бізнес-процесу, для того, щоб підвищити інноваційність його організації.

Погоджуємось, що у визначенні інноваційних підходів до розвитку підприємства важливо звернути увагу на функціональні особливості його інвестиційно-інноваційної діяльності. Так, виділяються такі інноваційні підходи, як (1) продуктової, який передбачає виведення на ринок товарів або торговельних послуг, що є новими чи значно поліпшеними за їх властивостями або способами використання, (2) процесний, за якого впроваджуються сучасні технічні засоби управління торгово-технологічними процесами, нові підходи до товароруху, логістики та складування товарів, (3) маркетинговий з впровадженням нових методів продажу товарів, включаючи значні зміни в дизайні або упаковці,

складуванні, просуванні на ринок або ціновій політиці, що спрямовані на підвищення якості задоволення потреб споживача, (4) організаційний, який передбачає застосування нових бізнес-моделей для удосконалення організаційно-управлінської структури та покращення системи управління партнерськими відносинами з суб'єктами зовнішнього фінансово-інституційного середовища. За іншого підходу виокремлюються такі інноваційні підходи до розвитку підприємства, як (1) ринковий, що передбачає створення локальних коопераційних об'єднань та інтегрованих торговельних інноваційних систем, (2) торгово-технологічний, параметри якого характеризують стан використання сучасних прогресивних технологій, видів і схем продажу товарів та обслуговування покупців, (3) соціально-економічний, за якого розробляються та реалізуються програми соціальної відповідальності, розвитку інтелектуальної творчої та інноваційної діяльності персоналу, комерціалізації та правової захищеності результатів інтелектуальної власності. Відзначимо практичне значення таких підходів, які раціонально виділяють напрями активізації, пріоритети та критерії інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, оптимально формують функціональні складові забезпечення його розвитку, що дозволяє найбільш комплексно декомпонувати систему управління з удосконалення організації такої діяльності.

Упровадження суб'єктами господарювання інноваційних підходів до функціонування та розвитку є неперервним, детально спланованим процесом, який формує методи та засоби управління інноваціями, дозволяє підпорядкувати їх впровадження інновацій загальним цілям, перетворюючи інтенсивне впровадження інноваційних бізнес-ідей у фактор економічного зростання. При цьому основою успіху інноваційної діяльності стає вибір ефективної стратегії інноваційного розвитку. Так, з огляду на стратегічні засади інноваційної політики окремі науковці розрізняють такі інноваційні підходи до розвитку суб'єктів господарювання, як активно наступальний, помірно наступальний, захисний та поглинаючий; авангардний, імітаційний, наступальний, оборонний; опортуністичний, імітаційний, захисний, поглинальний, наступальний, авангардний, упереджувачого маневру; силовий, нішовий, комутантний, експлерентний; розбійничий, наступальний, захисний, ліцензійний, створення нового ринку, проміжний; самостійного виробництва інновацій, «відставання з мінімальними витратами», «швидкий другий», «заповнення пробілів». Виокремленні інноваційні підходи володіють схожими характеристиками, описують інколи незначні відмінності інноваційної діяльності підприємства з позиції активної чи пасивної інноваційної політики, відношення до ризиків та наявної стратегічної позиції на ринку, характеру радикальних нововведень. Відповідно, важливим кроком вибору базового варіанту інноваційного підходу до розвитку роздрібного торговельного підприємства є визначення функціональних завдань його ефективного впровадження.

Для збереження власної конкурентної позиції та зменшення ризику фінансових втрат керівництву підприємств доцільно обрати оборонний тип інноваційної політики. Водночас, ефективне використання інвестиційного потенціалу, конкурентного досвіду та динамічне зростання цільового сегмента ринку передбачає наступальна інноваційна політика, а для об'єднання окремих стратегічних пріоритетів чи напрямів з врахуванням товарної кон'юнктури ринку варто використовувати комбінований інноваційний підхід.

Звернімо увагу на те, що впровадження підприємствами інноваційних підходів на окремих етапах розвитку чи залежно від поточних цілей, спеціалізації, розмірів, формату виробничо-торговельних об'єктів тощо об'єктивно змінює акценти функціонування. Тому потрібно усвідомлювати розлогу класифікацію інноваційних підходів до розвитку підприємства (рис. 1).

При цьому, кожен із інноваційних підходів має характеристики, різноманітність та багатогранність яких комплексно охоплюють бізнес-процеси, а доцільність їх запровадження визначає механізми, засоби та інструменти активізації інноваційного розвитку суб'єкта господарювання.

Підприємства можуть обирати різні інноваційні підходи до власного розвитку, при цьому, їх впровадження повинно опиратись на конкурентні позиції на ринку інновацій, цільові орієнтири фінансування інноваційних бізнес-процесів, види інноваційних змін, напрями зорієнтованості інноваційної діяльності, рівень маркетингової підтримки інноваційних процесів, способи, функціональні сфери та типи впровадження інновацій.

Таким чином, досягнення мети інвестиційно-інноваційного розвитку потребує реалізації диференційованих підходів, які одночасно охоплюватимуть усі пріоритетні напрями діяльності суб'єкта господарювання. У такому разі постає необхідність розгляду механізму та його складових елементів забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку підприємства.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Інноваційний шлях функціонування і інтенсивного (більш якісного в порівнянні з екстенсивним) розвитку є безальтернативним. Поступ підприємства на інвестиційно-інноваційних засадах є сукупністю організаційно-інституційних, економічних, товарних та соціально-психологічних змін у системі формування та реалізації управлінських рішень, що дозволяє досягти вищих фінансово-економічних результатів, посилити коопераційні форми співробітництва, забезпечити вертикально-горизонтальну інтеграцію, диверсифікувати форми і формати виробництва, збуту і торгівлі та створити, впровадити і комерціалізувати необхідні види, типи та форми інновацій.

Застосування інвестиційно-інноваційного підходу до розвитку підприємств, під яким розуміється специфічний тип прийняття стратегічних управлінських рішень в сфері функціонування та розвитку, що дозволяє скерувати бізнес-процеси на нові більш ефективні параметри, охоплювати всі аспекти діяльності підприємства і забезпечувати їх покращення на інноваційних засадах, на сьогодні стає все більш безальтернативним. В цілях забезпечення достатньої варіативності інноваційних підходів до розвитку слід застосовувати класифікацію їх типів з її доповненням підходами за такими класифікаційними ознаками, як конкурентні позиції на ринку інновацій, цільова орієнтація фінансування інноваційної діяльності, її напрями, типи інноваційної політики, функціональні сфери впровадження інновацій.

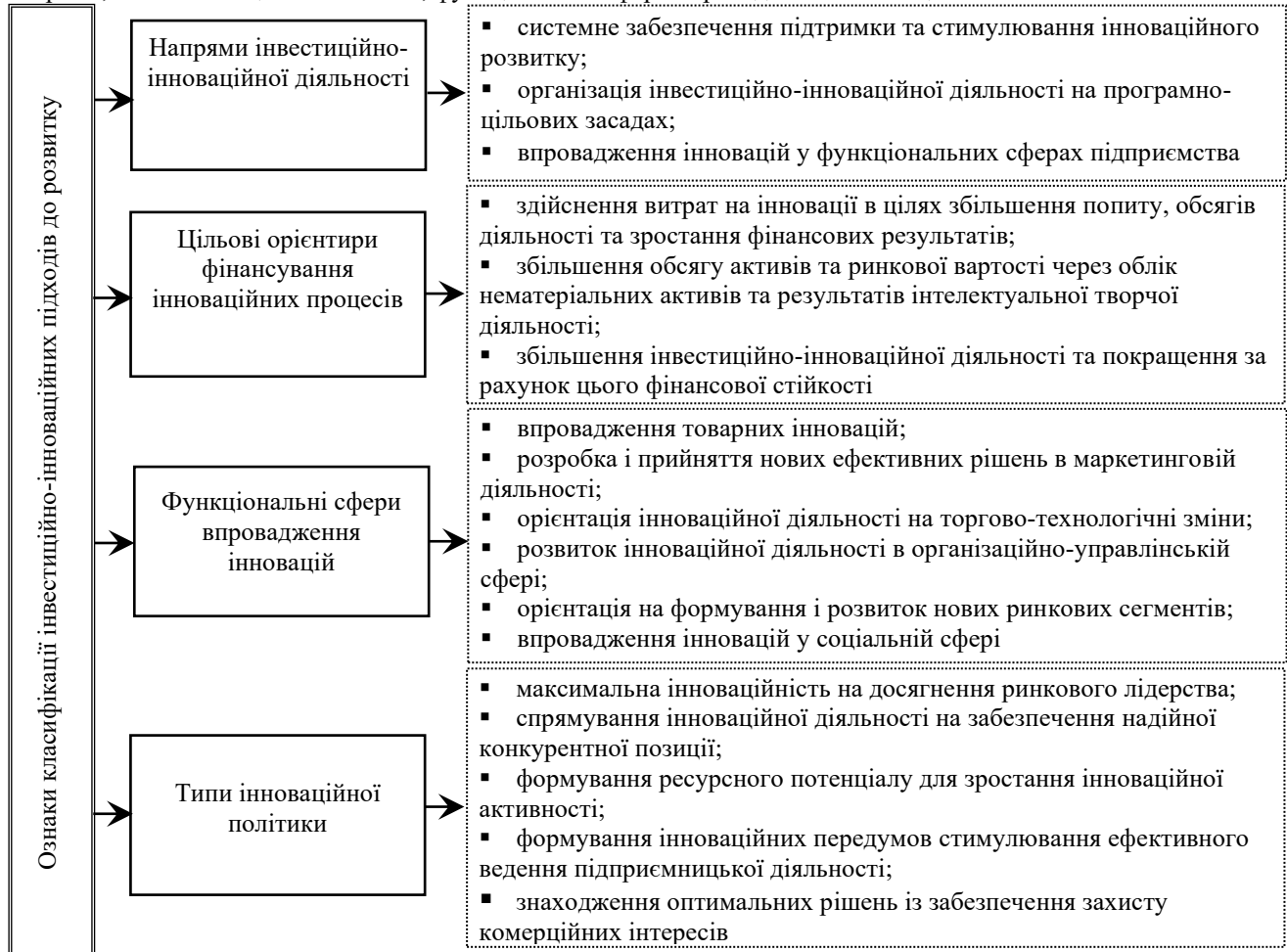

Рис. 1. Класифікація інвестиційно-інноваційних підходів до розвитку підприємства

Джерело: авторська розробка

З метою формування якісної системи обґрунтування управлінських рішень на вітчизняних підприємствах необхідно впровадити відповідний інвестиційно-інноваційний механізм підтримки інвестиційно-інноваційної діяльності, що складається із сукупності методів та інструментів інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку на основі використання внутрішніх та зовнішніх фінансово-інвестиційних активів, інституційного базису, організаційного й інформаційного забезпечення. Головними аспектами механізму є методи (прогнозування і планування, бюджетування, аналізу, моделювання сценаріїв, нормативного і балансового аналізу, контролінгу, аудиту, моніторингу й аутсорсингу технологій) та інструменти (нормативне регулювання, економічне заохочення, стандартування, звітування, інформування, автоматизоване управління та програмування) інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку суб'єктів бізнесу.

Подальші наукові дослідження у цьому напрямі стосуються удосконалення методики аналізування ефективності реалізації інвестиційно-інноваційних проектів суб'єктів бізнесу.

Література

1. Діба О. М. Інноваційний розвиток підприємств в умовах глобалізації. Стратегія економічного розвитку України. 2018. № 42. С. 111–118.
2. Кваша О. С. Інноваційний розвиток економіки України: світовий досвід та рекомендації для України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 6 (1). С. 150–154.

3. Ковпака А. Інноваційний розвиток країни як рушійний чинник підвищення національної конкурентоспроможності. Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки. 2021. Вип. 1. URL: <http://eui.zu.edu.ua/article/view/234658/238776>.
4. Крупка М. І., Демчишак Н. Б. Сучасна парадигма фінансового регулювання інноваційної діяльності в Україні. Фінанси України. 2017. № 11. С. 47-64.
5. Крупка М. І., Рушишин М. О. Фінансовий механізм державно-приватного партнерства в забезпеченні інноваційного розвитку підприємств України. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». 2022. № 26 (54). С. 85-94.
6. Лупак Р. Л., Польова І. М., Васильців В. Г. Управління покращенням інвестиційного забезпечення підприємств. Бізнес Інформ. 2015. Вип. 12. С. 88-92.
7. Малій О. Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2016. № 2. С. 71-74.
8. Рибалко Н. О. Фінансові ресурси – основа діяльності підприємств. Формування ринкових відносин в Україні. 2009. № 3 (94). С. 27-29.
9. Рудченко І. В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства. Сучасні питання економіки і права. 2011. Вип. 1. С. 16-19.
10. Смесова В. Л., Іщенко І. О. Інновації як основа підвищення якості продукції та забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2020. Вип. 43. С. 76-82.
11. Фоміних В. І., Безпалова Д. І., Довгопола А. Д. Аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. 2017. № 27 (2). С. 61-64.
12. Чех Л. М., Корогодова О. О. Інноваційний розвиток економіки України в умовах Індустрії 4.0. Актуальні проблеми економіки та управління. 2020. № 14. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/205849>.
13. Рушишин Н. М. Теоретико-методологічні засади та прикладні інструменти реалізації потенціалу банківської системи в забезпеченні структурного реформування економіки : монографія. Львів : СПОЛОМ, 2020. 404 с.
14. Lupak R., Miziuk B., Zaychenko V., Kunytska-Iliash M., Vasylytsiv T. Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy. *Agricultural and Resource Economics*. 2022. Vol. 8. no. 1. pp. 70-88.
15. Lupak R., Kunytska-Iliash M., Berezhivskiy Y., Nakonechna N., Ivanova L., Vasylytsiv T. Information and analytical support system of enterprise competitiveness management. *Accounting*. 2021. no. 7 (7). pp. 1785-1798.

References

1. Dyba, O. (2018). Innovative development under globalization conditions. *Strategy of economic development of Ukraine*, no. 42, pp. 111-118.
2. Kvasha, O. S. (2016). Innovative development of economy of Ukraine: world experience and recommendations is for Ukraine. *Uzhorod National University Herald. International Economic Relations And World Economy*, vol. 6 (1), pp. 150-154.
3. Kovyaka, A. (2021). Innovative development of the country as a determining factor of increasing national competitiveness. *Economy. Management. Innovation. Economic sciences series*, vol. 1. URL : <http://eui.zu.edu.ua/article/view/234658/238776>.
4. Krupka, M. I., Demchyshak, N. B. (2017). Modern paradigm of financial regulation of innovative activity in Ukraine. *Finances of Ukraine*. no. 11. pp. 47-64.
5. Krupka, M. I., Rushchysyn, M. O. (2022). Financial mechanism of public-private partnership in ensuring innovative development of enterprises of Ukraine. *Scientific notes of the National University «Ostroh Academy». «Economy» series*. no. 26 (54). pp. 85-94.
6. Lupak, R. L., Poleva, I. M., Vasylytsiv, V. G. (2015). Management of the improvement of investment provision of enterprises. *Business Inform. Iss.* 12. pp. 88-92.
7. Malij, O. Gh. (2016). Financial resources of enterprises and sources of their formation: theoretical aspects. *Actual problems of innovative economy*, no. 2, pp. 71-74.
8. Rybalko, N. O. (2009). Financial resources are the basis of enterprise activity. *Formation of market relations in Ukraine*, no. 3 (94), pp. 27-29.
9. Rudchenko, I. V. (2011). Improving the mechanism of financial resources management of the enterprise. *Modern issues of economics and law*, no. 1, pp. 16-19.
10. Smiesova, V. L., Ishchenko, I.O. (2020). Innovation as the basis of increasing product quality and ensuring competitiveness of the enterprise. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Economics and management*, vol. 43, pp. 76-82.
11. Fominykh, V. I., Bezpalova, D. I., Dovghopola, A. D. (2017). Aspects of formation and use of financial resources of the enterprise. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Economic sciences series*, no. 27(2), pp. 61-64.
12. Chekh, L. M., Korohodova, O. O. (2020). Innovative development of ukrainian economy in Industry 4.0. *Actual Problems of Economy and Management*, vol. 14. URL : <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/205849>.
13. Rushchysyn N. M. Theoretical and methodological principles and applied tools for realizing the potential of the banking system in ensuring structural reform of the economy. Lviv, 2020. 404 p.
14. Lupak, R., Miziuk, B., Zaychenko, V., Kunytska-Iliash, M., Vasylytsiv, T. (2022). Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy. *Agricultural and Resource Economics*. Vol. 8. no. 1. pp. 70-88.
15. Lupak, R., Kunytska-Iliash, M., Berezhivskiy, Y., Nakonechna, N., Ivanova, L., Vasylytsiv, T. (2021). Information and analytical support system of enterprise competitiveness management. *Accounting*. no. 7 (7). pp. 1785-1798.